

emcdda.europa.eu

A Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontjának tájékoztató kiadványa

Célpontban a kábítószer

A kábítószeres és a bűnözés – összetett kapcsolat

A kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározása felé

A kábítószerrel összefüggő bűnözés megelőzése iránti igény kiemelt helyen szerepel az európai politikai napirenden, amit jól szemléltet az a tény, hogy az EU jelenlegi drogstratégiája ezt a célkitűzést az egyik fő cselekvési területnek nevezte azon cél elérése érdekében, hogy biztosítani lehessen a lakosság egészségének magas szintű biztonságát. A probléma mértékéről szóló vitának, illetve a beavatkozások hatásairól készítenél számvetésnek azonban előfeltétele a probléma leírását szolgáló, egyeztetett fogalmi keret. Ezt az EU jelenlegi kábítószer-ellenes cselekvési terve (2005–2008) is elismeri azáltal, hogy a kábítószerrel összefüggő bűnözés közös fogalmának kialakítását konkrét intézkedésként szerepelteti. Ebben a politikai összefoglalóban azokat a különböző bűncselekménytípusokat járjuk körül, amelyek a kábítószerrel összefüggő bűnözés általános címszáva alá tartozhatnak.

Az átlagpopulációval összehasonlítva a bűnelkövetők körében magas a kábítószer-

használat aránya, a problémás kábítószer-fogyasztók pedig gyakran bűnelkövetőknek bizonyulnak. A kábítószeres és a bűnözés közötti összefüggés azonban sem egyszerűnek, sem lineárisnak nem mondható. Nem is egyetemes: sok visszaeső bűnelkövető nem érintett a kábítószer-használatban, a függő kábítószer-fogyasztók közül pedig sokan semmilyen bűncselekményt nem követnek el (a kábítószer-használatból/-birtoklásból eltekintve, ha ez az adott helyen bűncselekménynek minősül).

Bár a vizsgálatok alapján nincs szoros összefüggés a kísérletező kábítószer-használat és a bűnelkövetés között, mégis az a tendencia, hogy a bűnözés gyakran megelőzi az illegális drogokkal való kapcsolatba kerülést. Ez különösen azokra a kábítószeresekre igaz, amelyek fokozottan együtt járnak a függőség és a problémák kialakulásával, amilyen a heroin vagy a crack kokain. A vizsgálatokból az is kiderült, hogy a függő kábítószer-használók kábítószeres szokásaik fenntartása érdekében nyereségvágyból bűncselekményeket is elkövethetnek. A hivatásos bűnözők esetében a kábítószeres

a deviáns életstílus részét képezhetik, a kábítószeresekre elköltött összeg pedig egyúttal a vagyont és a státuszt is mutatja. Néhányan azonban továbblépnek a rendszeres kábítószer-használat vagy a függőség felé, ami viszont a bűnözésben vagy a kábítószerpiacon való fokozott részvételükhez vezethet. A bűncselekményekben való részvétel és a kábítószer-használat között ilyenformán egymást kölcsönösen erősítő kapcsolat állhat fenn, amelynek értelmében a deviáns bűnözői szubkultúrában részt vevők fokozottan ki vannak téve a kábítószer-problémák kialakulásának, a kábítószer-problémákkal küzdőket pedig jobban fenyegeti a bűncselekményekben való részvétel veszélye.

A vizsgálatok a bűnelkövetés és a kábítószer-fogyasztás tekintetében különféle (általános, illetve egyedi) kockázati tényezőket tártak fel. Eszerint annak mértéke, hogy az egyén mennyire veszti át a deviáns életstílust, kihathat azokra a különféle (anyagtól függő, egyéni, társadalmi, kulturális és környezeti) tényezőkre, amelyek meghatározzák, hogy a bűnelkövetés és a kábítószer-használat folytatódni, erősödni vagy csökkenni fog az egyén élete folyamán.

Fogalom meghatározások

A „kábítószerrel összefüggő bűnözés” kifejezés itt a bűncselekmények alábbi négy típusát foglalja magában:

Pszichofarmakológiai bűncselekmények: pszichoaktív anyag hatása alatt, az anyag akut vagy krónikus használata következtében elkövetett bűncselekmények.

Gazdasági kényszerből elkövetett bűncselekmények: a kábítószer-használat fenntartásához pénz (vagy kábítószer) megszerzésére irányuló bűncselekmények.

Szervezett bűnözés: a tiltott kábítószerpiac működésében, a kábítószer-kínálat, -elosztás és -használat részeként elkövetett bűncselekmények.

Kábítószerrel kapcsolatos törvénytársítások: kábítószerrel kapcsolatos jogszabályok (vagy egyéb kapcsolódó jogszabályok) ellen elkövetett bűncselekmények.

A legfontosabb kérdések – első pillantásra

1. A „kábítószerrel összefüggő bűnözés” fogalom értelmezése a tudományágak és a szakértők körében nagy változatosságot mutat; a kérdés fogalmi megközelítéséhez segítségképpen az itt bemutatott, négy kategóriából álló meghatározást javasoljuk.
2. Bár a pszichofarmakológiai erőszakos cselekmények legszorosabban az alkoholfogyasztással függenek össze, az illegális drogfogyasztás, és különösen a stimulánsok használata szintén bűnöző magatartáshoz vezethet azáltal, hogy súlyosbítja a meglévő pszichopatológiai és szociális problémákat, illetve fokozza a paranoid vagy pszichotikus események kockázatát.
3. A gazdasági indítékú bűncselekményeket gyakran a kábítószer-függőséggel járó következménynek tekintik, az ilyen bűncselekmények csökkenését pedig általában a siker egyik mércéjének tekintik a függő kábítószer-fogyasztókat célba vevő beavatkozásoknál.
4. A kábítószerpiacok tiltott helyzetükből eredően a kábítószer-kínálattal és -terjesztéssel összefüggő bűncselekményektől eltérő, gyakran erőszakos cselekménynek minősülő bűncselekménytípusokat is fenntartanak, ami mélyen érinthet egy-egy környezetet vagy helyi közösséget.
5. A kábítószer-törvények megsértésével kapcsolatos tevékenységek a bűnüldözési és büntető-igazságszolgáltatási erőforrásokon belül jelentős hányadot képviselnek, és a bűnözés más területeire is kihathatnak azáltal, hogy forrásokat vonnak el onnan.
6. A kábítószerrel összefüggő bűnözés mértékének és tendenciáinak nemzeti szintű felmérésére tett néhány kísérlet azt mutatja, hogy egy ilyen gyakorlat számos kérdést és (fogalmi és módszertani) kihívást rejt magában.

A kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározása, mértékének és mintázatainak felmérése érdekében

1. A kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározása

A kábítószerrel összefüggő bűnözés annyira összetett fogalom, hogy egy általános meghatározás bevezetésére irányuló kísérlet minden esetben együtt jár a jelentéstartomány szükségszerű leszűkítésével. Ahhoz azonban, hogy fel tudjuk mérni a jelenség mértékét, mintáit és tendenciáit, feltétlen szükség van a kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározására. A kábítószeres és a bűnözés viszonyáról már számos értelmező modell született: a bűnözés kábítószer-használathoz vezet; a kábítószer bűnözéshez vezet; a kábítószeres és a bűnözés között az egyidejű előfordulás révén kölcsönös összefüggés áll fenn; a kábítószeresekhez és a bűnözéshez különféle más változókon keresztül vezet az út, de ugyanabból a kiváltó okból erednek. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a kábítószeres és a bűnözés között dinamikus kapcsolat állhat fenn, amely az idő múlásával akár ugyanazon személy esetében is változhat.

Az empirikus vizsgálatokban egyre gyakrabban előforduló szemlélet szerint a Goldstein által javasolt háromoldalú fogalmi keretet alkalmazzák a kábítószeres és a bűnözés közötti kapcsolatra. Ebben a modellben a kábítószeres és a pszichofarmakológiai, a gazdasági kényszerre és a szervezett bűnözésre vonatkozó modell integrációja révén vezetnek el az erőszakos cselekményekhez. Bár ez a szemlélet nem feltétlenül foglalja magában a kábítószeres és a bűnözés közötti viszony összes lehetséges esetét, hasznos fogalmi keretet biztosít a kábítószerrel összefüggő bűnözés elemzéséhez. Ezen túlmenően politikai szempontból is célszerű egy olyan, jogi meghatározásokon alapuló modell alkalmazása, amely a kábítószer-törvényekkel szembeni bűncselekményeket a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés másik típusának tekinti. Az így létrejött, a kábítószeres bűncselekmények négy kategóriájából álló modell szolgál alapul a „kábítószerrel összefüggő bűnözés” kifejezés itt alkalmazott definíciójához, amelynek egyes elemeit az alábbiakban tárgyaljuk.

2. Pszichofarmakológiai bűncselekmények

A pszichofarmakológiai modell szerint a pszichoaktív anyagok alkalmi vagy tartós használata agressziót és erőszakos cselekményeket eredményezhet. Az ilyen kábítószeres hatások közé tartozik az ingerlékenység, a félelem/paranoia, a gátlások hiánya, a drasztikus hangultváltozások, a kognitív torzulások és a csökkent ítélőképesség, amelyek bármelyike bűnöző magatartáshoz vezethet. Fontos, hogy azok a bűncselekmények is ebben a kategóriában szerepeljenek, amelyeket az áldozat saját kábítószer-használata váltott ki. Az ilyen bűncselekmények kevésbé láthatóak, mivel sok esetben nem jelentik őket. A pszichofarmakológiai bűncselekmények közé kell sorolni ezért a kábítószeres befolyásoltságtól ösztönzött erőszakos cselekmények mellett az olyan bűncselekményeket is, mint például a pszichoaktív anyagok hatása alatt lévő áldozat sérelmére elkövetett szexuális zaklatás, illetve az olyan rablások vagy támadások, amelyek az áldozat cselekvőképességének kábítószer-használatból eredő hiánya tesz lehetővé.

Az eddigi kutatások sok esetben alátámasztják azt a nézetet, miszerint az alkoholfüggőség és a pszichofarmakológiailag kiváltott bűncselekmények, különösen az erőszakos cselekmények között szoros kapcsolat van. Az alkohol mögött e tekintetben jócskán elmaradnak a stimulánsok: a kokain/crack és az amfetaminok. Az opiátok és a kannabisz használata az általános vélekedés szerint valószínűleg nem vezet pszichofarmakológiailag kiváltott bűncselekményhez, mivel ezek a kábítószeres jellemzően csökkentik az agressziót; mindazonáltal a megvonással járó ingerlékenység, valamint a kapcsolódó mentális egészségügyi problémák összefügghetnek az erőszak fokozódásával. Néhány drog (pl. a heroin, nyugtatók) egyeseknél még akár csökkentheti is az erőszakos ingereket és az agressziót.

Bár az illegális drogok többségének farmakológiája jól ismert, azokat a konkrét mechanizmusokat, amelyek révén előmozdítják az erőszakos magatartást, még nem sikerült teljesen megérteni, noha néhány anyagról (általában a stimulánsokról) tudjuk, hogy pszichotikus viselkedési epizódokat idéznek elő, és könnyen fokozhatják a meglévő magatartási problémákat. Ezzel együtt semelyik pszichoaktív anyagról sem

„A kábítószerrel összefüggő bűnözés csökkentésének szükségességét ma már a fontos politikai célkitűzések között ismerik el Európában. A kábítószerrel összefüggő bűnözés fogalmának egyértelmű meghatározásának elfogadása az elengedhetetlen első lépés afelé, hogy olyan módszertant alakíthassunk ki, amellyel nemcsak a probléma tényleges nagyságát, de a politikáink és intézkedéseink hatását is fel tudjuk mérni.”

Marcel Reimen, az EMCDDA igazgatótanácsának elnöke

jelenthetjük ki, hogy univerzális, bűnözésre hajlamosító tulajdonságokkal rendelkező, az egyéni és a környezeti tényezők pedig egyaránt képesek befolyásolni, hogy a pszichoaktív anyagok használata hogyan hat a viselkedésre.

3. Gazdasági kényszerből elkövetett bűncselekmények

A drága szerek valamelyikétől való függőség oda vezethet, hogy használói a kábítószeres szokásuk finanszírozásához szükséges pénz megszerzése érdekében bűncselekményekbe keverednek. Megegyezésen alapuló bűncselekményekhez – amilyen a kábítószer-árúvás vagy a prostitúció (ahol ez bűncselekménynek minősül), illetve nyereségvágyból elkövetett bűncselekményekhez (pl. bolti lopás, rablás, betörés) egyaránt folyamodhatnak. Az ilyen elkövetők olykor a fizetséget is kábítószerben kapják. A kábítószerrel összefüggő bűnözésen belül ebbe a kategóriába tartozik még a recepthamisítás és a kábítószer-használók által elkövetett gyógyszerári rablás: ezek célja olyan gyógyszerek megszerzése, amelyek a tiltott szereket helyettesítő anyagként használhatók.

Bár a kábítószer-fogyasztók által nyereségvágyból elkövetett bűncselekményeket sok esetben az alkalom szüli, néha ezek nagyobb szakértelmet, máskor pedig valamilyen specializációt is igényelnek. A csalás és a sikkasztás például olyan fehérgalléros bűncselekmények, amelyekhez szükség van bizonyos szakmai háttérre.

Miközben a „kényszerből” kifejezés arra utal, hogy a függőség szükségszerű állapot, az ebbe a kategóriába tartozó elkövetők közé sorolandók mindazok, akiknek illegális jövedelemre van szükségük a kábítószer-

használatuk fenntartásához. A szükséges jövedelem nagyságát szerhasználatuk típusa és mintázata, társadalmi-gazdasági helyzetük és az életstílusukban meglévő deviancia mértéke határozza meg. A drága kábítószerektől függő személyek közül nem mindegyik követ el gazdasági bűncselekményt: előfordulhat, hogy szerhasználatukat hozzáigazítják pénzügyi forrásaikhoz és a drogok árához, törekedhetnek törvényes jövedelmük növelésére (szociális juttatások, foglalkoztatás, tárgyak elzálogosítása) vagy a kiadásaik csökkentésére a „természetben” kapott jövedelem (szállás, étkezések stb.) lehetőség szerinti maximalizálásával. Sok kábítószer-használó a felsorolt eszközöket együttesen alkalmazza.

4. Szervezett bűnözés

A szervezett bűnözés főként az illegális kábítószerpiacok működtetésén belül, a kábítószer-kínálat, -elosztás és -használat keretében elkövetett erőszakos cselekményeket (pl. tettlelesség, emberölés) jelenti. Az erőszakot mint stratégiát különféle helyzetekben vetik be, például területi vitákban, a csalásért kirótt büntetésben, a tartozás behajtásában, illetve a rendőrséggel való összecsapásokban. A kábítószer-termelő, illetve tranzitországokban, ahol a jogállamiság megkérdőjelezhető, a szervezett bűnözésnek része lehet például a vállalkozások, a kormányzat és a bankrendszerek korrupciója vagy a kábítószer-kereskedők által elkövetett emberiségellenes bűntettek.

A szervezett erőszak összefügg a tiltással, mivel gyökerei elsősorban egy olyan piac illegális jellegében keresendők, amelyet egyrésztől a hatalmas nyereség, másfelől pedig az jellemez, hogy résztvevői nem képesek a standard üzleti törvények alkalmazására. A kábítószer-használattal nincs valódi összefüggésben, és általában az sem teljesen egyértelmű, hogy a kábítószer (kereskedelme és használata) vezetnek-e a szervezett bűnözéshez, vagy fordítva, esetleg csak arról van szó, hogy mindkettő ugyanannak az általános életstílusnak a része. Mindazonáltal az erőszak átható jelenléte a kábítószer-piacokon növelheti annak valószínűségét, hogy a kábítószer-használók erőszakos cselekmények elkövetőivé vagy áldozataivá válnak.

Néhány hozzászóló azt az érvet is felvetette, hogy a kábítószerrel összefüggő bűnözés, különösen az erőszakos cselekmények nagy százaléka a piaci erőkből következik. Valószínűbb ugyanakkor, hogy a szervezett bűnözés ciklikusan alakul, az egyes kábítószerpiacok dinamikájában bekövetkezett változásokra reagálva, amilyen lehet például a kábítószer iránti kereslet

és a kínálat, a nyereségesség, illetve az erőszakos magatartás elfogadásához vagy elutasításához kapcsolódó közösségi normák változása.

5. A kábítószer-törvények megsértése

A kábítószerrel kapcsolatos jogszabályok megsértésébe beletartozhatnak a kábítószer-törvények megsértései, amilyen a kábítószer-használat, -birtoklás, -termesztés, -előállítás, -behozatal és -kereskedelem, de más kapcsolódó büntetendő cselekmények is, mint például a prekursorok tiltott előállítása és kereskedelme vagy a pénzmosás. A kábítószeres vezetés (kábítószer hatása alatt történő járművezetés) cselekménye ugyancsak ebbe a kategóriába sorolandó a kábítószerrel kapcsolatos bűnözésen belül.

A kábítószerrel kapcsolatos bűnözéssel foglalkozó vizsgálatok gyakran nem tulajdonítanak jelentőséget a kábítószer-törvények elleni bűncselekményeknek, mivel itt a kábítószer és a bűnözés közötti kapcsolat lényegét tekintve különbözik az előbb tárgyaltaktól: ebben az esetben a kábítószer és a bűnözés között a törvényben szereplő meghatározás teremt kapcsolatot, nem pedig az, hogy az egyik viselkedés bármilyen hatással van a másikra. Az ilyen törvénytörések alapvetően a pszichoaktív anyagok egy körére vonatkozó tiltástól függenek. Fontos ugyanakkor figyelembe venni ezen kábítószeres illegális helyzetét is, mivel ez a tényező is szerepet játszik a kábítószerpiacon mutatkozó erőszakos cselekményekben, és a kábítószerárak emelkedése révén súlyosbíthatja a gazdasági indítékú bűncselekményeket. A kábítószer-törvények megsértései emellett a bűnüldözési és büntető igazságszolgáltatási rendszer tevékenységeit és forrásait tekintve is jelentős hányadot képviselnek.

A kábítószer-használat a kábítószer-törvények megsértésétől eltérő bűncselekményekre is közvetett hatással lehet. Sőt, gazdasági szempontból nézve – azaz a bűnözést az árak és az ösztönzőkre adott reakcióként tekintve – a kábítószer-törvények végrehajtására kijelölt rendelkezésre álló források arányának mindenfajta növelése a többi bűncselekményre jutó források csökkenéséhez vezet. Ez a többi bűncselekményt relatíve kevésbé költségessé teszi (a letartóztatás valószínűségének csökkenése és a rövidebb bebörtönzés révén), ezáltal megnövelheti ezek előfordulási gyakoriságát.

6. A kábítószerrel összefüggő bűnözés mérése – kérdések és kihívások

A kábítószer-használat/-kereskedelem és a bűnözés közötti összefüggést már számos esetben vizsgálták, legtöbbször az Egyesült Államokban. A vizsgálatok jellemzően a fogvatartottak populációiban foglalkoztak a bűnelkövetési mintákkal, például a kábítószer miatti kezelés résztvevői vagy a letartóztatottak körében, ezért csak korlátozottan tudnak képet adni a kábítószer és a bűnözés közötti összetett kapcsolatról a lakosság egészét illetően.

Minden bűncselekménytípus esetében nehézséget okoz a tényleges mérték, a „rejtett számok” megbecslése a bejelentésre kerülő hányad alapján, és ez a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés esetére különösen igaz. A kábítószer-törvények megsértése értelemszerűen kivételt képez e tekintetben, egyébként viszont nincs se felmérés, se nyilvántartás arról, hogy egy bejelentett bűncselekmény joggal tekinthető-e kábítószerrel összefüggőnek, ami csökkenti a hivatalos bűnügyi statisztikák használhatóságát annak megbecslésében, hogy a kábítószerrel összefüggő bűnözés problémája önmagában véve milyen méreteket ölt. Néhány vizsgálatban ugyanakkor kísérletet tettek arra, hogy felbecsüljék a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények különböző típusainak arányát, majd ezen arányok segítségével átfogó becsléseket készítsenek a kábítószerrel összefüggő bűnözésről.

A kábítószer és a bűnözés közötti összefüggés természetét különösen nehéz meghatározni, főleg a tekintetben, hogy az egyik viselkedés elégséges feltétele-e a másik előidézésének (szigorú okozati összefüggés), vagy csupán szükséges (gyenge oksági viszony). A kábítószer és a bűnözés témakörével foglalkozó vizsgálatokban azonban minden esetben fontos különbséget tenni aszerint, hogy a két viselkedés között az oksági viszony az (időrendhez kötött) életút egészét tekintve áll fenn, vagy ez a viszony csak a bűncselekmény elkövetésének konkrét helyzetére érvényes.

A kábítószerrel összefüggő bűnözés itt bemutatott négy kategóriája és az ezek alapiál szolgáló modellek esetében nincs szó kölcsönösen kizáró viszonyról. A modellek és a bűncselekmények kategóriái között egyaránt elképzelhető átfedés, akárcsak a vonatkozási tartományukat jelentő populációk között. A kategorizálást inkább az „ideális típusok” egyfajta bemutatásának kell tekinteni, ami lehetővé teszi a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés fogalmi meghatározását, egyben segíti az összehasonlítást.

A **Célpontban a kábítószer** a lisszaboni székhelyű Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja (EMCDDA) által kiadott politikai beszámolók sorozata. A beszámolók évente három alkalommal jelennek meg az Unió húszonhárom hivatalos nyelvén, törökül és norvégul. Eredeti nyelvük az angol. Tartalmuk a forrás megjelölésével szabadon felhasználható.

Ingyenes előfizetés a következő e-mail címen: publications@emcdda.europa.eu

Rua da Cruz de Santa Apolónia, 23–25, 1149-045 Lisbon, Portugal
Tel.: (351) 218 11 30 00 • Fax: (351) 218 13 17 11
info@emcdda.europa.eu • <http://www.emcdda.europa.eu>

Következtetések

A kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározása: politikai szempontok

1. A bűnelkövető, illetve kábítószer-használó populációkat többféle tényező és körülmény vezeti el a különféle útvonalakig, amelyek mind egy-egy konkrét kapcsolatot (vagy kapcsolathányt) jelenthetnek a kábítószer és a bűnözés között. Ezért fontos, hogy a kábítószerrel összefüggő bűnözés kezelésére irányuló válaszok egyszerre legyenek összetettek, differenciáltak és célzottak.
2. A kábítószer és a bűnözés közötti összefüggések megértése nemcsak az elméleti érdeklődés kielégítését szolgálja; a közrend szempontjából is komoly hatása van, mivel az ilyen összefüggések ismerete határozza meg, hogy a társadalom hogyan reagál a kábítószerrel kapcsolatos bűnözésre. Ezért Európában is ösztönözni kell a kábítószer és a bűnözés közötti kapcsolattal és annak különféle megnyilvánulási formáival foglalkozó kutatásokat, amelyek alapján meghatározhatóak a kábítószerrel összefüggő bűnözés csökkentésének lehetséges módjai.
3. Bár a kábítószerrel összefüggő bűnözés meghatározása együtt jár a jelentéstartomány leszűkítésével, amely ilyenformán nem képes lefedni a kábítószer és a bűnözés közötti viszony teljes összetettségét, az értékeléshez mindenképpen előfeltétel a „kábítószerrel kapcsolatos bűnözés” fogalmának világos meghatározása.
4. A kábítószerrel összefüggő bűnözés mértékének, mintázatának, illetve tendenciáinak felméréséhez Európában működőképes, több forráson alapuló módszerek kidolgozására van szükség.
5. A kábítószerrel összefüggő bűnözés mértékéről és mintáiról szóló nemzeti becslések elengedhetetlenül fontosak ahhoz, hogy a kábítószerrel társadalmi költségeiről szóló vizsgálatok értelmet nyerjenek, mivel az ilyen vizsgálatok gyakran nehézségekbe ütköznek a kábítószertervények megsértésétől eltérő bűncselekmények számbavételekor.
6. A kábítószerrel összefüggő bűnözés felbecsülésére szolgáló módszerek segítségével a kábítószerrel összefüggő bűnözés csökkentésére irányuló beavatkozások és intézkedések hatásait is jobban lehet majd értékelni, mind a kábítószerrel iránti kereslet csökkentése (kezelés, ártalomcsökkentés), mind a bűnmegelőzés/a bűnözés visszaszorítása (szituációs bűnmegelőzés, a börtönbüntetés alternatívái, társadalmi bűnmegelőzés) területén.

Fontosabb forrásmunkák

- Barré, M.-D., Richard, D. és Senon, J.-L.,** Dossier: *Délinquance et toxicomanie*, Revue documentaire Toxibase, Lyon, 2. szám, 1997.
- Bean, P.,** „*Drugs and crime*”, Willan Publishing, Devon, 2002.
- Bennett, T. és Holloway, K.,** ‘Disaggregating the relationship between drug misuse and crime’, *The Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 38(1) köt., 102–121. o., 2005.
- Brochu, S.,** *Drogue et criminalité. Une relation complexe*, Perspectives criminologiques, Presses de l’Université de Montréal együttműködésben a Presse de l’Université d’Ottawa és a De Boeck Université egyetemekkel, Montréal/Brüsszel, 1995.
- Connolly, J.,** *Drugs and crime in Ireland*, Overview 3, Health Research Board, Dublin, 2006.
- Da Agra, C.,** *Entre droga e crime: actores, espaços, trajetórias*, Coleção Comportamentos, Editorial Notícias, Lisszabon, 1998.
- Goldstein, P. J.,** ‘The drugs/violence nexus: a tripartite conceptual framework’, *Journal of Drug Issues*, 15. köt., 493–506. o., 1985.
- MacCoun, R., Kilmer, B. és Reuter, P.,** ‘Research on drugs–crime linkages: the next generation’, megjelent: *Towards a drugs and crime research agenda for the 21st century*, Special report, USA Igazságügyi Minisztérium, Washington, DC, 2003.
- Stevens, A., Trace, M. és Bewley-Taylor, D.,** *Reducing drug-related crime: an overview of the global evidence*, Report 5, The Beckley Foundation Drug Policy Programme, Witley, Egyesült Királyság, 2005.
- White, H. R. és Gorman, D. M.,** ‘Dynamics of the drug-crime relationship’, *Criminal Justice 2000*, 1. köt. *The nature of crime: continuity and change*, 151–218. o., USA Igazságügyi Minisztérium, Washington, DC, 2000.

Internetes információk

Ausztrál Kriminológiai Intézet, Ausztrália:

DUMA (a kábítószer-használat megfigyelése) projekt: <http://www.aic.gov.au/research/duma/>

DUCO (kábítószer-használati pályák a bűnelkövetőknél) projekt: <http://www.aic.gov.au/research/projects/0019-intro.html>

Belügyminisztérium, Egyesült Királyság:

Kábítószer-ártalmassági index: <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/notes/rdsolr2405.html>

Kiadóhivatal
Publications.europa.eu

HIVATALOS KIADÓ: Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala
© Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja, 2007
IGAZGATÓ: Wolfgang Götz
SZERKESZTŐ: Peter Fay
SZERZŐ: Chloé Carpentier
GRAFIKAI TERVEZÉS: Dutton Merrifield Ltd, Egyesült Királyság
Printed in Belgium